

wegwerpartikel'

de politieke partijen natuurlijk vrij om hun eigen voorkeur te bepleiten."

„Ik herinner me nog met plezier dat zowel de gedeputeerde als degenen die ons hadden voorgedragen ons volledig autonoom, dus zonder enige rugspreek of interventie, lieten opereren. En zo hoort het ook!"

Hoe staat u 23 jaar later tegenover het referendum als instrument voor de democratie?

Van Rijn: „Eerlijk gezegd ben ik langzamerhand wat ambivalent. Het referendum heeft sinds het begin van de jaren 90 overal in de westerse wereld een grote vlucht genomen. En je ziet dat het vaak wel een kwetsbaar instrument kan zijn, zeker wanneer het alles of niets is. Zie de brexit. Bij het Oekraïne-referendum afgelopen april in Nederland werden wij als kiezers zelfs regelrecht misleid door de initiatiefnemers. Het ging hun helemaal niet om een 'ja' of 'nee' tegen het associatieverdrag met Oekraïne, maar om een votum tegen de Europese Unie als geheel. Ze gingen ermee aan de haal. Dat vind ik schandalig. In zo'n situatie val je nog liever terug op de vertrouwde mechanismen van de parlementaire democratie, waarin de volksvertegenwoordigers na een goed debat beslissen waar het heen gaat, ook al weet ik best dat ook dat niet altijd geweldig functioneert. Als fairness en integriteit ontbreken, is geen enkel instrument tegen misbruik bestand."

Moenir Alam: „Hier ben ik het volkomen mee eens."

En als het om het zelfbeschikingsrecht gaat?

Van Rijn: „Dat is een verhaal apart. Het zelfbeschikingsrecht is een heel bijzonder recht, namelijk het recht van een volk om zijn eigen status en toekomst te bepalen. Het fundamentele en ingrijpende karakter van dat recht maakt dat zeker moet zijn dat de gemaakte keuze werkelijk de vrijwillige keuze van het volk is. Dat kan alleen echt via een referendum. Een andere manier om de wens van het volk met zekerheid vast te stellen, is er eigenlijk niet. Het vergt wel dat de vraagstelling en de formulering van de keuzes zeer nauw luistert. Daar hebben we in 1993 als KKK heel lang over nagedacht. Dat is essentieel. Zonder goede vraagstelling en een goede, onafhankelijke voorlichting kan ook een referendum over de uitoefening van het zelfbeschikingsrecht gemakkelijk worden gemanipuleerd of zelfs misbruikt."

„Maar het zelfbeschikings-

recht is geen wegwerpartikel. Het gaat om fundamentele keuzes van een volk. Dat doe je niet elke vijf jaar, maar alleen op historische kruispunten, misschien één keer in de 40 of 50 jaar. De Curaçaose burgers hebben tien jaar geleden duidelijk gezegd waar het heen moet en dit vlak voor 10-10-10 nog eens bevestigd. Maak daar nu

discussies en stroop de mouwen op."

Wat vindt u van de incidenteel opkomende oproepen zoals van KFO om weer een referendum te houden?

Moenir Alam: „Wat Arjen zegt. Toen 23 jaar geleden het referendum werd ingezet als middel om in plaats van de

politici de bevolking zelf rechtstreeks te laten beslissen over de staatkundige toekomst van hun land, van zichzelf en van hun kinderen, is

er bij herhaling op gewezen dat dit democratisch instrument spaarzaam en zorgvuldig dient te worden ingezet. Na het referendum is er veel gebeurd: er kwam een nieuwe politieke elite en er kwam weer rust in de langsepende staatkundige discussies, die aandacht wegnamen voor eveneens vitale zaken zoals de economie en vertrouwen in het investeringsklimaat.

Moenir Alam en Van Rijn: Stop de staatkundige discussies en stroop de mouwen op

eerst maar eens wat van. Je hebt je autonomie, je hebt je eigen land, bouw dat nou eens op, laat zien wat je kunt. En organiseer niet om de haverklap een nieuw referendum, want dat veroorzaakt alleen maar maatschappelijke onrust en gaat lijken op een gemakkelijk alibi om niet te doen wat werkelijk nodig is: je land ontwikkelen en beter maken. Stop dus de staatkundige

Referendum Ta Bo Asuntu! (Referendum is jouw zaak) stond er in 1993 groot op borden langs de weg.

Advertentie

BEKENDMAKING VAN CURAÇAO

De Regering van Curaçao maakt bekend dat de naamloze vennootschap **FOODIES N.V.** een verzoekschrift heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963, no. 28), zoals gewijzigd van een **KOFFIEHUIS- EN RESTAURANT A VERGUNNING** voor de lokaliteit van het perceel **"FOODIES"** gelegen te **CARACASBAAIWEG 360**, alhier, en tevens ter verkrijging van de navolgende toestemmingen:

- ex artikel 47, vierde lid om een later sluitingsuur;
- ex artikel 52 om muziek te maken;

in bovengenoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende de tijd van veertien dagen van 14.00 uur tot 16.00 uur ter inzage bij Wetgeving en Juridische Zaken te Fort Amsterdam nr. 15, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunning en toestemmingen kenbaar te maken bij de Regering van Curaçao.

Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van een week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen, kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij Wetgeving en Juridische Zaken.

De Sectordirecteur AZ
mr. Norberto V. Ribeiro

Lucita Moenir Alam en Arjen van Rijn kijken in gesprek met het Antilliaans Dagblad terug: „Je ziet dat het referendum vaak wel een kwetsbaar instrument kan zijn, zeker wanneer het alles of niets is. Zie de brexit."

Weliswaar was er in 2006 nog een tweede aanloop nodig om definitieve duidelijkheid te scheppen, maar dat moet het dan ook zijn. Emotionele motieven en politieke ambities mogen niet de voedingsbodem zijn om ondoordachte en onvoldoende geïnformeerde keuzes te maken."

Vindt u het een gemiste kans dat het referendum vanaf 10-10-10 niet in de Staatsregeling van Curaçao is opgenomen, als bindend middel?

Van Rijn: „Nou ja, wat zal ik zeggen? De Staatsregeling maakt in artikel 60 inderdaad alleen een raadplegend referendum mogelijk. De Staten moeten hiertoe bij landsverordening besluiten in elk afzonderlijk geval dat sprake is van een voorgenomen landsverordening of een onderwerp van zwaarwegend maatschappelijk belang waarover ze een referendum nodig achten. De toekomst van de Isla-raffinaderij zou ik persoonlijk zo'n onderwerp vinden. Als het om het aanpakken van die nog steeds onaantvaardbaar sterke vervuiling gaat willen politici niet, rechters duiken, de Koninkrijksregering geeft niet thuis. Iedereen kijkt weg en de mensen die er onder lijden hebben het nakijken. Alleen, burgers kunnen niet rechtstreeks een referendum afdwingen. Dat is nogal een handicap, want van het parlement zelf kan je denk ik weinig verwachten. Feitelijk is de zaak dus vakkundig dichtgemetseld, hoewel het alleen maar om een consultatief referendum gaat."

„Maar ik weet tegelijk intussen niet meer of ik dat nou zo erg moet vinden. Met het instrument referendum kan je niet voorzichtig genoeg zijn, dat is inmiddels elders wel gebeleden. En we kiezen niet voor niets volksvertegenwoordigers. Laten die eerst maar eens hun werk goed doen. En laten wij als kiezers hen nu eerst maar eens op scherp zetten om ervoor te zorgen dat zij zich allemaal als echte volksvertegenwoordigers gaan gedragen. Vooralsnog zit hier het echte probleem. Dat

hebben we de afgelopen weken weer mogen constateren door de handelwijze van het Statenlid Braam. Eerst dit soort slechte soaps onder controle krijgen; dat is nu de werkelijke prioriteit."

Dus welke lessen voor de toekomst?

Moenir Alam: „Soms zijn referenda noodzakelijk, soms beter niet. Je moet er goed over nadenken. Het zelfbeschikingsrecht kan alleen via een referendum worden uitgeoefend, maar alstublieft geen overkill. En als je het doet: sinds 1993 ligt er een precedent hoe een 'act of free choice' werkt en waaraan alle daaropvolgende referenda zich konden en kunnen spiegelen. Alleen een referendum dat aan alle eisen van onafhankelijkheid, deskundige vraagstelling en onpartijdige voorlichting voldoet, stelt een volk werkelijk in staat om zijn zelfbeschikingsrecht in vrijheid uit te oefenen. Na het referendum zijn al onze stukken aan het Centraal Historisch Archief overhandigd. Daar kunnen de jongere generaties, die zich willen inzetten voor referenda op Curaçao, alles vinden wat ze nodig hebben."

Tot slot, want vindt u van de recente uitspraken van enkele Tweede Kamerleden - waaronder van de regeringspartij VVD - dat Nederland maar naar de VN-dekoloniseringscommissie moet om de onafhankelijkheid van de Caribische delen van het Koninkrijk af te dwingen?

Van Rijn: „Daar kunnen we kort over zijn. Het zelfbeschikingsrecht is een eenzijdig recht van Curaçao en de andere Caribische entiteiten. Nederland als voormalig koloniaal moederland gaat daar niet over. Acties, bijvoorbeeld naar de VN toe, die erop gericht zijn druk op Curaçao en de anderen uit te oefenen om hun zelfbeschikingsrecht op een bepaalde manier - zeg: onafhankelijkheid - te gebruiken, zijn in strijd met het volkenrecht en ongepast."

Moenir Alam: „Dit beaamt ik."